

บทความวิจัย

ผลงานการสร้างสรรค์โนราท่าบตเชิงอนุรักษ์ ชุต โนราชมพระบรมธาตุไชยา

THE WORK OF NORA'S CREATION, MAKING AN ECO-SCRIPT,
NORACHAM PHRA BOROMMATHAT CHAIYA

ศุภศิลป์ อินทรเพ็ชร (SUPPHASIN AINPHET)*

วันที่รับบทความ 13 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ 6 มีนาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ 20 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

ผลงานสร้างสรรค์การแสดงโนราท่าบตเชิงอนุรักษ์ ชุต โนราชมพระบรมธาตุไชยา มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์และท่ารำประกอบบทชมพระบรมธาตุไชยา มีวิธีการดำเนินงานสร้างสรรค์ คือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและสร้างสรรค์การแสดง กำหนดแนวคิดรูปแบบการแสดง โครงสร้างท่ารำ ดนตรี และเครื่องแต่งกาย มุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาท่องเที่ยวและสักการะพระบรมธาตุไชยา วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีความเก่าแก่มาตั้งแต่สมัยโบราณ

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์พบว่า ผลงานการสร้างสรรค์การแสดง ชุต โนราท่าบตชมพระบรมธาตุไชยา

1. การประพันธ์บทร้องสามารถทำให้ผู้ชมการแสดงเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อผ่านบทประพันธ์ที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ได้อย่างเหมาะสม

* คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ, E-mail. : 611061097@tsu.ac.th

2. การออกแบบท่ารำสอดคล้องกับบทประพันธ์สามารถสื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้เป็นอย่างดี ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ตามฉบับโนราในสายทำนุชนอุปถัมภ์นรากร

สามารถสรุปการประเมินได้ว่า เป็นผลงานการสร้างสรรค์ที่ประณีต งดงาม และยังเป็นการใช้ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ “โนรา” ในการประชาสัมพันธ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งด้านประวัติศาสตร์ และด้านการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การแสดงสร้างสรรค์ / โนราท่าบทย / พระบรมธาตุไชยา

Abstract

The creative work of Nora's performance, making an eco-script, the series of Norama Phra Borommathat Chaiya, the objective is to create an opus and dance to watch the Phra Borommathat Chaiya. There is a creative operation method that is to study the basic information of Wat Phra Borommathat Chaiya, Chaiya District, Surat Thani Province. The theory related to the design and creation of the show. Determine the concept, performance style, dance structure, music and costumes. Focus on public relations for people to travel and worship Phra Borommathat Chaiya, Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchawihan, Chaiya District, Surat Thani Province, which has been ancient since ancient times.

The results of the study according to the objective found that The work of the creation of the Nora series made a script.

1. The composition of the song can make the audience understand the content that the creator wants to convey through the newly authored.

2. The design of the dance is consistent with the opus. Can convey to the audience to understand as well Still unique according to the Nora version in the line of Khun Foster Narakorn

'Which can conclude the assessment that It is a work of exquisite, beautiful creation and is also the use of southern arts and culture. "Nora" in public relations in Surat Thani, both history and creative tourism'

Keywords: Creative Performance / Poem and a dance for Nora / Phra BorommaThat Chaiya

บทนำ

โนราเป็นการละเล่นพื้นเมืองที่สืบทอดกันมานานและนิยมกันอย่างแพร่หลายในภาคใต้ ทั้งยังเป็นที่ยึดกันอย่างกว้างขวางในภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย ในภาคใต้นั้น โนราได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในจังหวัดทางภาคใต้ตอนบนและภาคใต้ตอนกลาง คือ ตั้งแต่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง และสงขลา และในบรรดาจังหวัดที่กล่าวถึงนี้ จังหวัดพัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับโนราเข้มข้นกว่าจังหวัดอื่น ๆ โนราเจริญรุ่งเรืองอยู่บริเวณรอบทะเลสาบสงขลามาก่อนจึงแพร่กระจายออกสู่ออบนอก และพบว่าเรื่องราวเกี่ยวกับโนราที่รับรู้และปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในบริเวณจังหวัดพัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่รอบทะเลสาบ ในขณะที่จังหวัดที่อยู่ไกลออกไปรับรู้เจือจางลง การแสดงโนราแต่เดิมนั้นเชื่อกันว่าน่าจะเป็นการแสดงประกอบพิธีกรรมบางประการเท่านั้น แต่ต่อมาคลี่คลายเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับ จนกระทั่งเป็นการแสดงที่มุ่งในด้านความบันเทิง ระยะเวลาของการแสดงเพื่อความบันเทิงคงจะใช้แสดงเนื่องในโอกาสงานฉลองในพิธีสมโภชที่สำคัญ ๆ ในระยะเวลาต่อมา เมื่อได้รับความนิยมกว้างขวางยิ่งขึ้น โนราก็กลายเป็นการแสดงที่หาชมได้โดยทั่วไปในภาคใต้นี้ โดยชนบนิยมนการแสดงโนราในอดีต จะทำการยกเครื่อง การตั้งเครื่อง การทำพิธีเบิกโรง การโหมโรง การภาคครู การรำยรำ การทำบาท และการแสดงเรื่อง แต่ปัจจุบันนี้หิยยกเอาเพียงชนบนิยบบางอย่างมาเพื่อความบันเทิงเท่านั้น (อุดม หนูทอง, 2536: 25)

การรำทำบาทเป็นการรำยรำประเภทหนึ่ง รำดีทำรำตามบทกลอนหรือบทเพลงที่นำมาร้องและโนราถือว่า การทำบาทเป็นหัวใจที่สำคัญในการแสดงโนรา โดยการรำทำบาทมี 2 ทำนอง คือ ทำนองเพลงรำยแตรและทำนองเพลงทับเพลงโชน แตกต่างกันว่าทำนองร้องรำยแตรที่นำมารำ จะเป็นกลอนสี่ ส่วนเพลงทับเพลงโชนจะเป็นกลอนหก หรือกลอนแปด เป็นการร้องกลอนกลับไปกลับมาในบางวรรคอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน สามารถร้องรำเป็นเพลงขึ้นเดียว สองชั้น หรือสามชั้นก็ได้ แล้วแต่ความถนัดหรือความชอบของผู้ชมแต่ละท้องถิ่น กลอนที่แต่งขึ้นนั้นในอดีตนิยมแต่งเป็นบทชมวัตถุโบราณ บทชมดอกไม้ บทชมปากน้ำ บทชมภูเขา (สาโรช นาคะวิโรจน์, 2537: 23) นอกจากนี้แล้วได้ปรากฏบทร้องที่มีการชมความงามของโบราณสถาน คือ พระบรมธาตุจังหวัดนครศรีธรรมราช พระบรมธาตุเจดีย์เขียนบางแก้ว ใช้ในการแสดงโนราที่สำคัญของคณะโนราในหลายคณะของจังหวัดสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช ซึ่งบทโนรานั้นจะกล่าวถึงความงดงามของพระบรมธาตุ ซึ่งเป็นที่ยึดกันโดยทั่วไป ทำให้เห็นความงดงามและเกิดความซาบซึ้งในบทร้องและกระบวนการรำที่โนร่าถ่ายทอดออกมาจากการแสดงแต่ละครั้งที่สอดคล้องกับโบราณสถาน และสถานที่จริงในปัจจุบันซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้ไปสักการะอยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้ ผู้สร้างสรรค์มีภูมิสำเนาเดิมอยู่ที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และมีโบราณสถานเช่นเดียวกัน คือ วัดพระบรมธาตุไชยา-

ราชวรวิหาร ซึ่งตัวผู้สร้างสรรค์ได้รู้จักและคุ้นเคยและไปสักการะอยู่เป็นประจำและได้เห็นถึงความสวยงามของพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นวัดโบราณที่มีความเก่าแก่โดยภายในวัดมีโบราณสถานที่สำคัญ คือ พระบรมธาตุไชยา ซึ่งมีลักษณะพระบรมธาตุสร้างเป็นแบบศรีวิชัยที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า เป็นปูชนียสถานสำคัญคู่มืองไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีและภาคใต้ โดยมีพระธาตุเจดีย์องค์ประธานอยู่กึ่งกลางและรอบองค์พระธาตุมีเจดีย์เล็กตั้งไว้สี่ทิศ องค์เจดีย์สร้างเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสขยอที่มีความสวยงามและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งนอกจากนี้องค์ประกอบต่าง ๆ ของเจดีย์ที่สำคัญได้ประดิษฐานไว้ในองค์เจดีย์พระบรมธาตุไชยา จึงเป็นที่เคารพสักการะและเป็นศูนย์รวมใจของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ถือว่าเป็นพระบรมธาตุคู่บ้านคู่มืองไชยามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ผู้สร้างสรรค์เห็นความสำคัญของพระบรมธาตุไชยา วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร ซึ่งเป็นพระบรมธาตุที่มีความเก่าแก่มากกว่า 1,200 ปี มีความงดงามทรงคุณค่าและน่าชื่นชม และในปัจจุบันยังไม่มีมีการประพันธ์บทชมพระบรมธาตุไชยาขึ้นมา ผู้สร้างสรรค์จึงได้สร้างสรรค์ประพันธ์ใหม่พร้อมกับการบรรยายเล่าเรื่องราวชมความงามขององค์พระบรมธาตุไชยาเพื่อประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รู้จักวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์และทำราประกอบบทชมพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของงานวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาประวัติความเป็นมาของวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของดีอำเภอไชยาและสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ ตลอดจนรูปแบบและการรื่องกลอนโนราแบบประเพณีในลักษณะต่าง ๆ

ขอบเขตการแสดง

ผู้สร้างสรรค์ต้องการนำเสนอผลงานการแสดงในรูปแบบการแสดงโนราท่าบทเชิงอนุรักษ์ โดยมีการนำเสนอผ่านการขับร้องที่สื่อให้เห็นความเป็นมาของอาณาจักรศรีวิชัย ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองไชยา ความงามของพระบรมธาตุไชยา และการเชิญชวนประชาชนให้มา

ห้องที่วัดพระบรมธาตุไชยาและสถานที่อื่น ๆ ในพื้นที่ โดยใช้ผู้แสดงจำนวน 2 คน หญิง 1 คนชาย 1 คน นักดนตรีจำนวน 6 คน ใช้เวลาในการแสดง 30 นาที

วิธีการดำเนินงานวิจัย

วิธีการดำเนินสร้างสรรค์โนราท่าบทยมพระบรมธาตุไชยา มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์และท่ารำประกอบบทยมพระบรมธาตุไชยา โดยใช้รูปแบบการแสดงและกระบวนการท่ารำตามแบบฉบับของสายท่านขุนอุปถัมภ์นรากร ซึ่งถือเป็นท่ารำที่งดงามและอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป โดยศึกษาข้อมูลรูปแบบการแสดงโนรา ประวัติความเป็นมาของวัดพระบรมธาตุไชยา และนำข้อมูลเพื่อนำมาออกแบบสร้างสรรค์องค์ประกอบของการแสดง 4 ส่วน 1) การออกแบบบทร้อง 2) การออกแบบท่ารำ 3) การออกแบบดนตรี 4) การออกแบบเครื่องแต่งกาย

ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมจากเอกสารวิชาการเพื่อนำมาปรับใช้ในผลงานสร้างสรรค์และให้การนำเสนอผลงานมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบกระบวนการสร้างสรรค์ จากหนังสือท้องถิ่นเอกสารทางวิชาการและการออกปฏิบัติภาคสนามและการสัมภาษณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องของในงานวิจัยเป็นหลัก จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาและนำผลข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ตลอดจนวิเคราะห์แนวทาง และรูปแบบผลงานสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 อาจารย์วินัส ทองรัตน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประพันธ์บทกลอนโนรา

ที่มา : ศุภศิลป์ อินทรเพชร

ผลงานการสร้างสรรค์โนราท่าบทยมพระบรมธาตุไชยา สามารถแบ่งขั้นตอนออกได้ 2 ขั้นตอน คือ 1. การนำเสนอในรูปแบบการจัดการการแสดงเผยแพร่ต่อสาธารณชนผ่านระบบออนไลน์ 2. สรุปผลงานวิจัยเป็นรูปเล่มเพื่อเผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาผลงานการสร้างสรรคการแสดง ชุด โนราทำบทชมพระบรมธาตุไชยา ตามวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์และทำรำประกอบบทชมพระบรมธาตุไชยา อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของวัดพระบรมธาตุไชยา-ราชวรวิหาร อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำรำโนราแบบดั้งเดิมสายตระกูลท่านขุนอุปถัมภ์นรากร และรูปแบบการร้องกลอนโนราออกมาออกแบบการแสดง โดยนำเสนอผลงานในรูปแบบการแสดงโนรา ทำบทเชื่องนุรักษ์ ผ่านการขับร้อง บทหน้าม่าน สื่อให้เห็นถึงความเป็นมาของอาณาจักรศรีวิชัย บทรายแตรและบทพื้นหน้า บทเพลงทับเพลงโชน สื่อให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองไชยาและชมความงามของพระบรมธาตุไชยา กลอนสี่ กลอนหก กลอนทอย สื่อให้เห็นถึงการเชิญชวนให้ประชาชนมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุไชยาและสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

ช่วงเนื้อหา	บทประพันธ์	
ช่วงที่ 1	บทหน้าม่าน	
ความเป็นมาของ อาณาจักร ศรีวิชัย	ยกหัวเมืองเลื่องลือชานมามานัก เคยเจริญรุ่งเรืองเรื่องการค้า มีศูนย์กลางโตใหญ่ที่ไชยา หลักดักปลาหาของเล คนนับถือพรหมณ์อื่นดูอยู่พักใหญ่ มหายานนิกายหลายร้อยปี	อาณาจักรศรีวิชัยใหญ่หนักหนา เป็นเมืองท่าค้าขายชายทะเล เกาะสุมาตราโตเด่นเป็นเส้นท่าฮัฟ บ้างหันเหมาค้าขายรายได้ดี เนิ่นนานไปเป็นชาวพุทธจุตราศี มาบัดนี้ยังครองใจชาวไชยา
ช่วงที่ 2	บทรายแตร	
ความ เจริญรุ่งเรือง ของเมืองไชยา และความงาม ขององค์พระ- บรมธาตุไชยา	เมืองเอ๋ยเมืองไชยา อดีตขึ้นชื่อลือชาน เกาะสุมาตราราชธานี ศูนย์กลางการค้าเมืองไกล ในย่านแหลมมลายู แขกเทศจีนไทยขายค้า	เก่าแก่หนักหนามานมนาน อาณาจักรโบราณศรีวิชัย พันสามร้อยปีที่ยิ่งใหญ่ มีสายน้ำไหลผ่านไปมา เมืองไชยาน่าอยู่เสียจริงหนา เมืองไชยาขึ้นชื่อลือชอไกล
	บทพื้นหน้า	
	ไหว้องค์พระธาตุไชยา เจดีย์ครอบสามชั้นถัดกันไป บัวลูกแก้วแววใสในเรือนธาตุ	ที่ชาวพุทธศรัทธาเลื่อมใส ทรงปราสาทใหญ่งามตระการ มีรูปกากบาทอยู่บนฐาน

ช่วงเนื้อหา	บทประพันธ์
	ขึ้นบันไดไปนมัสการ เหนื่อปลื้ยอฉัตรห่มทอง ชุมนุมบ้านสามด้านรูปเกือกม้า ทอแสงเรืองรองงามหนักหนา บทเพลงทับเพลงโทน พระบรมธาตุไชยา สิ่งศักดิ์สิทธิ์สถิตอยู่เด่นชัด พระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ด้านใน รูปเทพพนมองค์อินทร์ สิ่งล้ำค่านับพันปีศรีวิชัย พระโพธิสัตว์ที่สูงส่งหนึ่งองค์ใหญ่ คนเลื่อมใสมากราบไหว้ได้บูชา งามโสภณอยู่หน้าบ้านพันธุ์พุกษา
ช่วงที่ 3 เชิญชวนให้ ประชาชนมา ท่องเที่ยววัด พระบรมธาตุ ไชยาและอำเภอ ไชยา	กลอนสี่ ชาวสุราษฎร์ธานี ไช้เค็มไชยา ราคาไม้แพง กินแล้วติดใจ ไช้เค็มไชยา แวะชมวัดหลง ผ้าไหมอย่างดี ละแวกใกล้เคียง แวะชิมสักกนิค ชื่อเสียงโด่งดัง เชิญน้องพี่แะมา ขึ้นซื้อสื่อไกล ไช้แดงลูกใหญ่ ใครลืมนี่เพลง หรรษาไช้หงส์ ตรงไปพุมเรียง เขามีชื่อเสียง รายเรียงขนมจั้ง คงไม่ผิดหวัง มาตั้งนมนาน กลอนหก เงาะโรงเรียนกรอบดีสีแดงเฟิน เที่ยวพุมเรียงแหลมโพธิ์หาดโบราณ เที่ยววัดแก้วอยู่ไม่ห่างข้างพระธาตุ ชมเจดีย์ที่ขึ้นชื่อเลื่องลือลั่น มาทำบุญวัดสวนโมกข์หายโคกคัลย์ เที่ยววัดหลงสุขสบายอยู่ใกล้คลอง กินจนเพลินหรรษาครุสชาติหวาน ชาวบ้านมาพักผ่อนตอนกลางวัน แวะตลาดสินค้าพาสุขสันต์ ฉัตรเจ็ดชั้นโตเด่นเห็นยอดทอง นั่งสมาธิกันคลายเศร้าหมอง น้ำไหลนองสู่อ่าวไทยผ่านไชยา

ช่วงเนื้อหา	บทประพันธ์
	กลอนทอย กินข้าวเที่ยงชายหาตราชาติอร้อย ผัดไช้ยำหอยหอยหนักหนา ๆ แะซื้อไข่เค็มตลาดไชยา เดินซื้อผ้าที่พุ่มเรียง ๆ พิพิธภัณฑลัสำคัญของชาติ พระบรมธาตุมีชื่อเสียง ๆ บอกท่านทุกคนอยู่ตำบลเวียง ญาติใกล้เคียงเขารู้ดี ๆ ในหลวงเสด็จฯ วันเปิดอาคาร พระองค์ท่านเป็นลัทธิ ๆ ไชยาโบราณนานนับพันปี พระธาตุเจดีย์ที่สำคัญ ๆ

สุราษฎร์ธานี ใช้ผู้แสดงจำนวน 2 คน หญิง 1 คนชาย 1 คน นักดนตรีจำนวน 6 คน ใช้เวลาในการแสดง 30 นาที แล้วนำเผยแพร่ต่อสาธารณชนในรูปแบบออนไลน์

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์พบว่า ผลการประเมินจากคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านการแสดงโนรา รวมถึงผลการประเมินจากผู้ชมที่เป็นกลุ่มนิสิต นักศึกษา ผู้มีความรู้ทางด้านศิลปะการแสดง และบุคคลทั่วไป มีความประทับใจในผลงานการสร้างสรรคการแสดง ชุด โนราทำบทชมพระบรมธาตุไชยา

1. การออกแบบประพันธ์บทร้อง สามารถทำให้ผู้ชมการแสดงเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการจะสื่อออกมาผ่านบทประพันธ์ที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ศึกษาข้อมูลมาอย่างละเอียด จึงทำให้เนื้อหาที่นำมาประกอบในบทประพันธ์สามารถสื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่ายและเข้าถึงมากยิ่งขึ้น

2. การออกแบบท่ารำ มีความสอดคล้องกับบทประพันธ์สามารถสื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้เป็นอย่างดี ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ตามฉบับโนราในสายท่านขุนอุปถัมภ์นรากร หลังจากการออกแบบท่ารำได้นำท่ารำที่ได้ออกแบบมาเปรียบเทียบกับท่ารำพื้นฐานของโนรา ซึ่งท่ารำมีความคล้ายคลึงกันแต่ความหมายหรือชื่อท่ารำจะเปลี่ยนไปตามโอกาสและการแสดงต่าง ๆ ซึ่งได้เปรียบเทียบให้เห็นโครงสร้างท่ารำ ดังต่อไปนี้

การออกแบบท่ารำโนรา

ภาพที่ 2 ท่าครูเจ้าเอ๋ย หรือ ท่าไหว้
ที่มา : ธรรมนิธย์ นิคมรัตน์

ภาพที่ 3 ท่าไหว้องค์พระธาตุ
ที่มา : ศุภศิลป์ อินทรเพชร

จากภาพข้างต้น ท่าครูเจ้าเอ๋ย หรือ ท่าไหว้ (ภาพซ้าย) เป็นท่ารำที่ปรากฏอยู่ในบทพื้นฐานของการรำโนรา บทครูสอน ผู้รำจะนั่งคุกเข่า โนมัตว์มาด้านหน้า พนมมือปลายนิ้วจรดระหว่างนิ้ว เพื่อสื่อถึงการเคารพกราบไหว้ครู ผู้สร้างสรรค์ได้นำท่ารำดังกล่าวมาตีความท่ารำขึ้นใหม่จากท่าครูเจ้าเอ๋ยหรือท่าไหว้ เป็นท่าไหว้องค์พระธาตุ (ภาพขวา) เพื่อความสง่างามและสอดคล้องกับบทประพันธ์และเกิดท่ารำดังกล่าว ท่ารำได้มีการเปลี่ยนท่าจากนั่งบนพื้นราบมานั่งบนพนักหรือเก้าอี้ขาซ้ายตั้งบนขาขวาซึ่งแตกต่างจากท่าเก่าที่นั่งคุกเข่า เพื่อสื่อให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งใหญ่ควรค่าแก่การเคารพของประชาชนที่มาสักการะพระบรมธาตุไชยา ส่วนท่าร่ายยังคงใช้โครงสร้างท่ารำคล้ายคลึงแบบดั้งเดิมแต่มีการพัฒนาให้มีความน่าสนใจและเข้ากับเรื่องราวมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 4 ท่าผันหน้า
ที่มา : ธรรมนิธย์ นิคมรัตน์

ภาพที่ 5 ท่าชมองค์เจดีย์
ที่มา : ศุภศิลป์ อินทรเพชร

จากภาพข้างต้น ท่าผันหน้า (ภาพซ้าย) เป็นท่าที่ใช้ในการแสดงอิริยาบถท่าทางการมองดูไปยังทิศทางต่าง ๆ เช่น ผันไหนผันหน้า นั้งผันหน้าไปข้างออก เป็นต้น ซึ่งจะปรากฏอยู่ผันหน้าตามชื่อเรียกอยู่แล้วในการแสดงโนราหรือเรียกอีกอย่างว่า รำท่าบท ท่ารำดั้งเดิมจะนั่งบนพนักหรือเก้าอี้ ขาซ้ายตั้งบนขาขวา มือซ้ายป้องหน้าระดับสายตา มือขวาดึงวงเขาควย ผู้สร้างสรรค์ได้นำท่ารำดังกล่าวมาตีความท่ารำขึ้นใหม่ จากท่าผันหน้า เป็นท่าชมองค์เจดีย์ (ภาพขวา) เพื่อสื่อถึงการชมหรือมององค์พระบรมธาตุไชยาที่ใหญ่โตสวยงามสง่าและทรงคุณค่า ได้มีการเปลี่ยนจากเดิมขาซ้ายตั้งบนขาขวาเป็นขาทั้งสองข้างแยกออกเป็นฉาก ปลายเท้าหันออกด้านข้างทั้งสองข้างเพื่อสื่อให้เห็นถึงความใหญ่โตสง่าขององค์พระบรมธาตุไชยา ส่วนมือยังคงใช้โครงสร้างท่ารำที่ยังคล้ายคลึงแบบดั้งเดิม

ภาพที่ 6 ท่ากวางเดินดง
ที่มา : ธรรมนิธย์ นิคมรัตน์

ภาพที่ 7 ท่ารูปเกือกม้า
ที่มา : ศุภศิลป์ อินทรเพชร

จากภาพข้างต้น ท่ากวางเดินดง (ภาพซ้าย) เป็นท่ารำที่ปรากฏอยู่ในบทพื้นฐานของการรำโนราบทประณม ย่อด้วยขาข้างใดข้างหนึ่งตั้งฉากขึ้นด้านหน้า อัดอก เขียดหน้าขึ้น มือหันเข้าหาระดับใบหน้าหนึ่งข้างหันไปด้านหลังหนึ่งข้าง นิ้วก้อยและนิ้วหัวแม่มือชี้ขึ้นด้านบนเพื่อบ่งบอกถึงหูกวาง นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง พักดลงด้านล่างเป็นรูปทรงใบหน้าของกวางและกระโดดทรงตัวสลัดขาและมือ ผู้สร้างสรรค์ได้นำท่ารำดังกล่าวมาตีความท่ารำขึ้นใหม่ จากท่ากวางเดินดง เป็นท่ารูปเกือกม้า (ภาพขวา) เพื่อให้ท่ารำสอดคล้องกับบทประพันธ์ จึงได้มีการเปลี่ยนท่ารำส่วนมือจากเดิมจะสลัดมือเข้าหาใบหน้าซ้ายขวาที่ละข้างสลัดกันเป็นหันมือทั้งสองข้างหันไปด้านหลังแต่ไม่สลัดมือซ้ายขวา ส่วนนิ้วใช้ลักษณะ เพื่อสื่อถึงหูกม้า และลักษณะใบหน้าของม้าแทน ส่วนขาและลำตัว ยังคงใช้โครงสร้างท่ารำคล้ายคลึงแบบดั้งเดิมแต่มีการพัฒนาให้มีความน่าสนใจและเข้ากับเรื่องราวมากยิ่งขึ้น

การสร้างสรรค์ท่ารำดังกล่าวผู้สร้างสรรค์ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของท่ารำพื้นฐานโนราในสายท่านขุนอุปถัมภ์ นรากร แต่นำมาพัฒนาออกแบบสร้างสรรค์ใหม่ให้เข้ากับการแสดงเฉพาะ โดยการตีท่ารำตามบทร้องที่ประพันธ์ขึ้นใหม่โดยยังคงความเป็นมาตรฐานของท่ารำที่ยังคงโครงสร้างแบบดั้งเดิม นำมาร้อยเรียงจนเกินเป็นกระบวนการลีลาท่ารำอย่างมีเอกลักษณ์

3. การออกแบบดนตรี ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบการนำเสนอการแสดงโดยใช้เครื่องดนตรีจำนวน 7 อย่าง ได้แก่ ทับ กลอง โหม่ง ฉิ่ง ปี่ แตร และซอฮู้ เพื่อความไพเราะมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 8 เครื่องดนตรีประกอบการแสดง

ที่มา : ธรรมนิธย์ นิคมรัตน์

4. การออกแบบเครื่องแต่งกาย ศิลปะการแสดงนิพนธ์ชุดโนราทำบทสมเด็จพระบรมธาตุไชยา เป็นการแสดงที่เน้นแนวอนุรักษ์ ผู้สร้างสรรค์จึงใช้เครื่องแต่งกายของโนราในแบบปัจจุบันประกอบด้วย เทริด ชุดลูกบิด ปิ่นเหง่ง ทับทรวง ปีกนกแอ่น หางหงส์ ผ้าถุง ผ้าห้อย หน้าผ้าห้อยข้าง สนับเพลากำไลข้อมือ และเล็บ และได้มีการนำลวดลายหน้าบันขององค์พระบรมธาตุไชยามาออกแบบเป็นเครื่องต้นประกอบการแต่งกายอีกด้วย

ภาพที่ 9 การออกแบบเครื่องแต่งกาย (เครื่องต้น)

ที่มา : ศุภศิลป์ อินทรเพชร

ภาพที่ 10 เครื่องแต่งกาย ศิลปะการแสดงนิพนธ์ ชุด โนราทำบทชมพระบรมธาตุไชยา
ที่มา : ศุภศิลา อินทรเพชร

สามารถสรุปการประเมินได้ว่า เป็นผลงานการสร้างสรรค์ที่ประณีต งดงาม และยังเป็น
การใช้ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ “โนรา” ในการประชาสัมพันธ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้งด้านประวัติศาสตร์
และด้านการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์

สรุปผลการวิจัย

ผลงานสร้างสรรค์การแสดงโนราทำบทเชิดอนุรักษ์ ชุด โนราชมพระบรมธาตุไชยา
มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์และทำรำประกอบบทชมพระบรมธาตุไชยา ผู้สร้างสรรค์ได้
ศึกษาข้อมูลวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหารเพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานการแสดง โดยกำหนด
แนวความคิด รูปแบบการแสดงและโครงสร้างการแสดง เพื่อนำมาสร้างสรรค์โนราทำบทชม
พระบรมธาตุไชยา โดยรูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วงดังนี้ ช่วงที่ 1 สื่อให้เห็นถึงประวัติ
ความเป็นมาของอาณาจักรศรีวิชัยเมืองไชยา โดยผ่านกระบวนการร้องบทหน้าม่าน และกระบวนการ
รำเพลงโคอกแบบขึ้นใหม่ ช่วงที่ 2 สื่อให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองไชยา ชมความความ
งดงามของพระบรมธาตุไชยา โดยผ่านการร้องบทร้ายแดระ บทพื้นหน้า บทเพลงทับเพลงโทน ช่วงที่ 3
สื่อให้เห็นถึงการเชิญชวนประชาชนให้มาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และสถานที่สำคัญ
ของอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยผ่านการร้องในจังหวะกลอนสี่ กลอนหก กลอนทอย โดยใช้
ดนตรีพื้นบ้านโนราแบบดั้งเดิม ใช้ระยะเวลาในการแสดง 30 นาที นักแสดงทั้งหมด 2 คน ชาย 1 คน
หญิง 1 คน

ศิลปะการแสดงนิพนธ์ ชุด โนราชมพระบรมธาตุไชยา ผู้สร้างสรรค์ได้นำเสนอเรื่องราวของ
พระบรมธาตุไชยาผ่านการแสดงโนราทำบทเชิดอนุรักษ์ ชุด โนราชมพระบรมธาตุไชยา เพื่อ
ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้มาสักการะพระบรมธาตุไชยาและมาท่องเที่ยวสถานที่สำคัญใน
อำเภอไชยาได้อีกช่องทางหนึ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

งานสร้างสรรค์โนราห์ทาบทเชิงอนุรักษ์ ชุด โนราชมพระบรมธาตุไชยา ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้รูปแบบการแสดงที่มีกระบวนการรำแบบดั้งเดิม แต่จะมีการนำท่ารำของสายท่านขุนอุปถัมภ์ นรากร มาเรียบเรียงขึ้นมาใหม่เพิ่มความกระชับเพื่อความน่าสนใจในการแสดงเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับการประพันธ์บทร้องขึ้นมาใหม่ และนำท่ารำตามแบบแผนมาตีความหมายใหม่ให้ตรงกับบทประพันธ์

จากการศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของศาลหลักเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่ง อภิรมย์ หวังขวัญ (2565: 5) ได้สร้างสรรค์โนราห์ทาบทชมศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา เป็นการแสดงรูปแบบโนราห์เชิงอนุรักษ์ ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด ตั้งแต่ประวัติความเป็นมาไปจนถึงความสวยงามศาลหลักเมืองสงขลา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาลหลักเมืองสงขลา และโบราณสถาน ภายในศาลหลักเมือง จึงได้มีแนวคิดออกแบบบทประพันธ์ขึ้นใหม่ จากแนวคิดดังกล่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ความงามของศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา ย่านเมืองเก่าสงขลาและเพื่อเชิญชวนประชาชนให้มาชมความงามของโบราณสถานยุคต้นรัตนโกสินทร์มากยิ่งขึ้น

การแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อหลักเมือง จังหวัดสงขลา ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองสงขลา ชมความงามของศาลเจ้าพ่อหลักเมือง จังหวัดสงขลา การเชิญชวนประชาชนให้มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาและศาลเจ้าพ่อหลักเมืองจังหวัดสงขลา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการวางแผนมีความสนใจประวัติความเป็นมาและสถานที่สำคัญเช่นเดียวกันกับผู้วิจัย ซึ่งสอดคล้องกันเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่มีจุดประสงค์เหมือนกันไม่ว่าจะเป็นการออกแบบบทประพันธ์ การออกแบบท่ารำ การออกแบบดนตรี และการออกแบบเครื่องแต่งกาย เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนมารู้จักสถานที่สำคัญต่าง ๆ และเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน

การสร้างสรรค์ผลงานตามที่กล่าวไว้ข้างต้นเกิดขึ้นจากการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบและให้องค์ความรู้กับผู้ชมได้ทราบ ซึ่งมีเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับประวัติของเมืองไชยา สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ ของดีของอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อเป็นการเชิญชวนนักท่องเที่ยวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเชิญชวนประชาชนให้มาสักการะพระบรมธาตุไชยา ในอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นการแสดงที่ดูแล้วเพลิดเพลินตลอดจนเป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงควรวางแผนในการจัดการการฝึกซ้อมให้มากขึ้น โดยการฝึกซ้อมจะต้องทุ่มเทในการฝึกซ้อมในทุกครั้งเพื่อรักษาประสิทธิภาพในการแสดงไว้ ในการทำงานควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวเป็นหลัก และควรวางแผนในการใช้จ่ายให้รัดกุม เพื่อป้องกันค่าใช้จ่ายไม่ให้เกิดงบประมาณที่ได้วางแผนไว้

รายการอ้างอิง

สาโรช นาคะวิโรจน์. โнора. สงขลา: วิทยาลัยครูสงขลา.(อัดสำเนา), 2537.

อุดม หนูทอง. โнора. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536.

อภิรมย์ หวังขวัญ. “โนราทำบทชมศาลเจ้าพ่อหลักเมือง จังหวัดสงขลา.” ปรินญาบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา, 2565.